

Klassikoesittely

Mikko Lehtonen

Vastahakoinen klassikko: Stuart Hallin *Cultural Studies* 1983

Hall, Stuart; Slack, Jennifer Daryl & Grossberg, Lawrence (2016). *Cultural Studies 1983: A Theoretical History*. Durham: Duke University Press.

Stuart Hallin kuolemaa vuoden 2014 helmikuussa on seurannut erilaisten muistojulkaisujen ja –tapahtumien aalto. Muistonumeroita ovat julkaisseet muun muassa *Cultural Studies* (2/2016) ja *International Journal of Cultural Studies* (1/2016). Vuoden 2017 kesäkuussa Kingstonissa järjestetään kansanvälinen muistokonferenssi otsikolla ”Whither the Caribbean? Stuart Hall’s Intellectual Legacy”.

Hall on näkyvästi läsnä myös viime vuonna ilmestyneessä Kieran Connellin ja Matthew Hiltonin toimittamassa kirjassa *Cultural Studies 50 Years On* (Rowman & Littlefield 2016). Teos perustuu Birminghamin nykykulttuurin tutkimuskeskuksen (CCCS) perustamisen 50-vuotispäivän johdosta kesällä 2014 järjestettyyn seminaariin ja sisältää viimeisen Hallin antaman haastattelun. Jo aiemmin Ann Grayn ja kumppaneiden toimittamina (2007) ilmestyneet kaksi nidettä CCCS:n valikoituja työpapereita avaavat kiinnostavia näkymiä siihen, kuinka kulttuurintutkimus 1970-luvulla kehittyi Birminghamissa siksi tieteenalojen rajat ylittäväksi muodostumaksi, jollaisena se sittemmin tuli tunnetuksi kautta maailman.

Mikä teos?

Jonkinlaisena muistojulkaisuna voinee pitää myös Jennifer Daryl Slackin ja Lawrence Grossbergin toimittamaa Stuart Hallin nimissä julkaistua teosta *Cultural Studies 1983. A Theoretical History* (Duke University Press 2016). Samalla kyseessä on ilmeinen kulttuurintutkimuksen klassikko.

Cultural Studies 1983 sisältää neljä luentoa, jotka Hall piti vuoden 1983 heinäkuussa University of Illinoisin Urbana-Champaignin kampuksella juuri ennen konferenssia, joka kantoi nimeä ”Marxism and the Interpretation of Culture”.¹ Kirjan toimitajien mukaan luennot auttoivat monia yhdysvaltalaisintellektuelleja perehtymään ensimmäistä kertaa perusteellisesti Hallin näkemyksiin ja brittikulttuurintutkimukseen.

Teoksen toimittaneiden Slackin ja Grossbergin mukaan luennot näkivät päivänvalon vasta yli 30 vuotta niiden pitämisen jälkeen ennen muuta Hallin itsensä epäröinnin takia. Hall kyllä lopulta myöntyi luentojen julkaisemiseen, mutta nimenomaan sillä ehdolla, että ne kehystetään historialliseksi dokumentiksi, joka on syntynyt tietyllä hetkellä. Hall itse toteaa vuonna 1988 kirjoittamassaan esipuheessa luentoihin, että otsikko kiinnittää tekstit tiettyyn ajankohtaan. Hänen mukaansa on rationalistista harhaku vittelua, että teorit kehittyisivät sellaisten epistemologisten repeämien kautta, joissa jätetään yhtäkkiä taakse kaikki aiemmat huonot teorit. Teoretisointi on pikemminkin jatkuvasti käynnissä sekä tapahtuu interdiskursiivisesti – siis aina jo kansoitettulla teoreettisella maaperällä – ja suhteessa siihen problematiikkaan, jota pyritään jäsentämään. Näin myös käsillä olevassa kirjassa.

Kuten toimittajat saatesanoissaan huomauttavat, Hall oli ennen muuta esseisti, jonka tekstit olivat puheenvuoroja käynnissä oleviin intellektuaalisiin väittelyihin ja interventioita erityisiin historiallisiin ja poliittisiin konteksteihin. Hall itse ei nähnyt kontribuutioidensa rakentavan kiinteitä ja universaaleja asemia eikä pitänyt niitä lopullisina väittäminä vaan pikemminkin jatkuvasti liikkeessä olevan ajattelun välietappeina. Hall siis vierasti julkaistujen kirjojen lopullisuutta ja sulkeumamaisuutta.² Tällä perusteella hän ei välttämättä olisi pitänyt siitäkään, että *Cultural Studies 1983* esitellään klassikkona.

Luennot

Miksi *Cultural Studies 1983* -teosta voi yhtä kaikki pitää klassikkona? Ilmeinen syy on, että luennot tarjoavat näköalan kulttuurintutkimukseen sen tekemisen ja kehkeytymisen prosessissa. Ne ovat siis tärkeä teoriahistoriallinen dokumentti. Välitön luentojen vertauskohta on Hallin tunnettu esse ”Kulttuurintutkimuksen kaksi paradigmaa” vuodelta 1980 (suomeksi teoksessa Hall 1992b). Samaan tapaan kuin paradigmaesseessä myös luennoissa Hall kehittelee näkemyksiään dialogissa kulturalismin (E.P. Thompson, Raymond Williams) ja strukturalismin (Claude Lévi-Strauss, Louis Althusser) kanssa. ”Kulttuurintutkimuksen kaksi paradigmaa” on noin 25 sivun mittainen, kun taas luennot ovat yhteensä noin 200 painosivun mittaiset. Tarjolla on siis muun ohessa peruste- luosa tunnettuun klassikkoeseeseen.

Luentoja on kaikkiaan kahdeksan. Liikkeelle Hall lähtee kulttuurintutkimuksen muodostumisesta, käy teoreettista painia kulturalismin ja strukturalismin kanssa, arvioi perustan ja päällysrakenteen metaforaa, ottaa mittaa marxilaisesta strukturalismista, paneutuu ideologian ja ideologisen kamppailun kysymyksiin, valottaa herruutta ja hegemoniaa sekä lopuksi pohtii kulttuurin, vastarinnan ja kamppailun keskinäisiä suhteita.

Luentojen johtomotiivi sisältyy ymmärtääkseni seuraavaan katkelmaan (Hall 2016, 185): ”olemme länsimaailmassa eläneet joukon peräkkäisiä kausia, joina luokkataistelun ja ideologioiden luokkiin kuulumisen ongelmattomat muodot ovat yksinkertaisesti loistaneet poissaolollaan. Tähän tilanteeseen voi reagoida vain kahdella tavalla: voi joko jatkaa teorian käyttämistä sen takaamiseksi, että ennemmin tai myöhemmin mainitut vastaavuudet ilmaantuvat näkyviin, tai ryhtyä siihen yhä vaikeampaan tehtävään, jossa teoria saatetaan vastaamaan selitettävien empiiristen ongelmien mutkikkuutta.”

Kulttuurintutkimuksen pitkä projekti

Erityisen kiinnostavan *Cultural Studies 1983* -teoksesta tekee se, että sen lukeminen muistuttaa tietyistä Hallin ajattelussa keskeisistä seikoista, jotka on kulttuurintutkimuksen globalistuksessa usein unohdettu. Juuri nämä teoksen piirteet ovat ymmärtääkseni hedelmällisiä yritettäessä ymmärtää myös paraikaa käsillä olevaa sosiokulttuuristen voimien kokonaisuutta eli konjunkturia.

Ensimmäinen seikoista on se, että kulttuurintutkimus muotoutuu jatkuvassa teoretisoinnin prosessissa, jonka kohteena ei ole kulttuuri sinänsä, vaan se, mitä Hall kutsuu *konjunktuuriksi*. Luennot alkavat Hallin muistutuksella, jonka mukaan 1950- ja 1960-lukujen taitteessa kulttuurin käsitettä ei Isossa-Britanniassa otettu tarkasteluun suurisuuntaisten teoreettisten kysymysten vuoksi. Syynä oli sen sijaan pyrkimys vastata mitä konkreettisimpaan poliittiseen ongelmaan, jonka Hall (2016, 5) muotoilee seuraavasti: ”Mitä työväenluokalle tapahtui taloudellisen vaurauden oloissa?” Kulttuurintutkimuksen problematiikka alkoi siis kehkeytyä yritettäessä ymmärtää amerikkalaisen kulttuurin globaalia johtoasemaa, luokkasuhteiden lientymistä, työväenluokan ja alemman keskiluokan osien ajautumista kohti keskiluokkaa ja osittaista sisällyttämistä siihen, massakulttuurien syntyä, joukkotiedotuksen massiivista tunkeutumista arjen huokosiin, televisioajan alkua sekä kuluttajaidentiteettien nopeaa leviämistä. Hall (2016, 7) tähdentääkin, että kulttuurintutkimus ei ollut niinkään intellektuaalinen kuin *poliittinen* projekti, jonka tavoitteena oli analysoida kehittyneitä sodanjälkeistä kapitalistista kulttuuria. Projektin erityinen näkökulma määrittyi oivalluksesta, jonka mukaan käynnissä olleet suuret muutokset eivät olleet niinkään poliittisia ja taloudellisia kuin kulttuurisia ja sosiaalisia.

Toinen huomionarvoinen seikka on, että jos kulttuurintutkimuksen kohteena ei ole kulttuuri, sillä ei myöskään vain yhtä ole oppialaa määrittävää eli disiplinääristä kohdetta. Se ei ole ”study of culture”, vaan ”cultural studies”.³ Kulttuuri on konjunktuurianalyttisesti suuntautuneelle kulttuurintutkimukselle pikemminkin *kysymys* kuin vastaus – näkökulma, josta tarkastella yhteiskuntakokonaisuutta. Se, mitä Hall kutsui ”kulttuurintutkimuksen pitkäksi projektiksi”⁴, ei tarkastele ensisijaisesti kulttuuria, vaan pyrkii ymmärtämään kulloisiakin konjunktoureja kulttuurin *kanssa*.

Kulttuurintutkimuksen poliittinen ulottuvuus onkin sittemmin ollut monin tavoin läsnä. Erityisesti se on näkynyt kulttuuritutkijoiden kiinnostuksessa kulttuurin ja vallan suhteita kohtaan sekä hedelmällisissä analyyseissa populaarikulttuurin poliittisista ulottuvuuksista, sukupuolesta ja kulttuurista tai monikulttuurisuuden kysymyksistä. Useissa analyyseissa on hahmotettu tärkeitä paikallisten, kansallisten ja transnationaalien kontekstien piirteitä ja syvennetty ymmärrystä taloudellisten, poliittisten ja kulttuuristen ilmiöiden keskinäisistä määräävyysuhteista. Tästä huolimatta Hallin kehoitus yrittää ymmärtää nimenomaan kulloisiakin konjunktoureja on näissäkin tutkimuksissa jäänyt usein vähälle huomiolle. Hall (1992a, 284) itse huomauttikin, että ”kulttuurintutkimuksen teoreettisella kentällä ei ole koskaan ollut mahdollista saavuttaa läheskään tyydyttävää teoreettista näkemystä kulttuurin suhteista ja vaikutuksista”.⁵

Konjunktuurianalyysi

Mitä konjunktuurianalyysi siis on? *Cultural Studies 1983* ei sisällä kysymykseen yhtä koottua vastausta, minkä vuoksi määritelmiä on etsittävä myös muista Hallin julkais-

tuista teksteistä. Hallin (1992a, 278) mukaan kyse on kulttuurin “maailmallisuuden” ja “likaisuuden” ottamisesta tarkasteluun. Lähestymistapaan sisältyy se, että vallitsevia moderneja ajatusmuotoja, joissa talous, politiikka ja kulttuuri ymmärretään omiksi sfääreikseen, ei oteta annettuina. Osana yhteiskuntakokonaisuuden taloudellisten, poliittisten ja kulttuuristen ulottuvuuksien keskinäissuhteiden erittelyä käsitys erillisistä sfääreistä nähdään historialliseksi konstruktioksi, jolla on yhtä kaikki reaalisia vaikutuksia. Konjunktuurianalyyssissa yhteiskuntakokonaisuuden taloudellisia, poliittisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia lähestytään aspekteina, jotka ovat osa mutkikkaita sosiaalisia muodostumia ja määrittävät toisiaan kontekstuaalisesti erityisin tavoin. Millään niistä ei ole etukäteen annettua etusijaa muihin nähden. Konjunktuurianalyysi on siis kontekstuaalinen analyysimuoto, joka tarkastelee sitä, kuinka kulttuuri ”realisoituneina merkityksenantojärjestelminä” (käyttääkseni Raymond Williamsin ilmausta, ks. Williams 1981) on osa erilaisia toimintoja, suhteita ja instituutioita, joista vain jotkut ovat julkilausutun kulttuurisia. Konjunktuurianalyyssin avulla voi siis tutkia kulttuurin suhteita kaikkeen siihen, mitä yleensä ei pidetä kulttuurina. Sen kautta voi analysoida, millainen rooli kulttuurisilla ulottuvuuksilla on taloudellisissa ja poliittisissa käytänteissä – ja päinvastoin. Näin konjunktuurianalyysi avulla voi toteuttaa ohjelmaa, jonka Lawrence Grossberg (2010, 16) muotoilee seuraavasti:

”Kulttuurintutkimus rakentuu halulle löytää tapa, jolla voi saada otetta inhimillisen todellisuuden mutkikkauudesta, kieltäytyä pelkistämästä ihmiselämää tai valtaa yhteen ulottuvuuteen, yhdelle akselille, yhteen selityskehikkoon. Kulttuurintutkimus ei suostu palauttamaan todellisuuden kompleksisuutta yhdellekään olemassaolon tasolle tai alueelle – oli tuo taso sitten biologia, talous, valtiollinen politiikka, sosiaaliset ja sukupuolten suhteet tai itse kulttuuri. Kukin näistä tasoista on olemassa suhteessa toisiin ilman, että ne olisivat palautettavissa yhteenkään toiseen tasoon. Toisin kuin joissakin nykyisissä kulttuuriteorioissa kulttuurintutkimuksessa uskotaan, että on olemassa materiaalisia (ei-diskursiivisia) realiteetteja, joilla on aineellisia, mitattavissa olevia efektejä. Kulttuurintutkimus ei tee kaikesta kulttuuria!”

Konjunkturaalinen lähestymistapa ei sulauta taloudellista, poliittista ja kulttuurista yhdeksi kokonaisuudeksi. Hall itse (2003, 127) kirjoitti tarpeesta nähdä aineellisen tuotannon eri prosessien väliset suhteet ”totaliteetin jäseniksi, ykseydessä oleviksi eroiksi”. Hänelle yhteiskunta oli mutkikkaasti rakentunut ja erilaistunut kokonaisuus. Sen ulottuvuuksien tarkasteleminen yhdessä ei lakkauttanut vaan säilytti erottelut, sillä kokonaisuuden ”välttämätön mutkikkuus” nimenomaisesti edellytti erontekoa.

Konjunkturaalinen lähestymistapa ei siis väitä, että kaikki olisi kulttuuria. Sen sijaan lähestymistavassa korostetaan, että kaikki sosiaaliset käytänteet ovat riippuvaisia merkityksistä ja edellyttävät niitä. Niinpä lähestymistavassa kulttuurinen nähdään yhdeksi kaikkien käytänteiden konstitutiivisista aineksista (Hall 1997, 225–226). Hallin (mt., 226) esimerkki kaikkien sosiaalisten käytänteiden diskursiivisuudesta on talous: ”diskursiivinen tai merkitysulottuvuus on yksi talouden toiminnan konstitutiivisista ehdoista. Niin kutsuttu ’taloudellinen’ ei voisi toimia tai omata reaalisia vaikutuksia ilman ’kulttuuria’ tai jos se sijaitisi merkitysten ja diskurssien ulkopuolella. Siksi kulttuuri on [--] perustava ’poliittiselle’ ja ’taloudelliselle’ samaan tapaan kuin ’poliittinen’

ja 'taloudellinen' ovat perustavia kulttuurille ja asettavat sille rajoja. Ne ovat keskinäisesti konstitutiivisia – mikä on toinen tapa sanoa, että ne on *artikuloitu* toisiinsa.”

Painia enkelten kanssa

Cultural Studies 1983 -teoksen luennot ovat lyhyesti sanottuna ”enkelten kanssa käytyä painia” (vrt. Hall 1992a). Niiden antia ei voi kovin helposti tiivistää. Hall etenee arvioimalla keskustelukumppaneidensa argumentaatiota kriittisesti. Raymond Williams on Hallin (2016, 30) näkökulmasta turhan totalisoiva, eikä varsinkaan varhaistuotannossaan kykene nostamana esiin kulttuuriseen väistämättä liittyviä ristiriitoja, kamppailuja ja valtahierarkioita. Louis Althusser taas nostaa kyllä esiin Marxin tuotannosta aiemmin huomaamatta jääneitä piirteitä, mutta Hallin (2016, 113) näkökulmasta päätyy strukturalististen jähmettämisten tuloksena viime kädessä idealistisiin muotoiluihin. Niissä teoriaa ei johdeta todellisuuden erittelystä vaan teoreettiset kategoriat tuottavat todellisuutta. Hall kehrittelee sitten näkemyksiään lukemalla kulturalisteja ja strukturalisteja rinnan ja kritikoimalla heidän vaillinaisia näkemyksiään toistensa valossa.

E erityisen vahvasti Hall rakentaa omaa positiotaan luennoissa Antonio Gramscin varaan. Hallin (2016, 136) mukaan Gramsci ei ollut universaali ja systemaattinen teoreetikko. Sen sijaan Gramsci kehitteli käsitteitään aina suhteessa konkreettisiin poliittisiin ja teoreettisiin kamppailuihin. Hallin (2016, 177–178) mukaan Gramsci ymmärsi hyvin sen, minkä porvaristo on oivaltanut erinomaisesti mutta mikä on vasemmistolta jäänyt paljolti huomaamatta: Hegemonisen politiikan on toimittava kulttuurisissa aparateissa, moraalisten kielten diskursseissa, taloudellisissa kamppailuissa ja poliittisessa tilassa (vaalit mukaan lukien). Sen on pyrittävä saamaan jalansijaa kaikilla näillä rintamilla ja ymmärrettävä, että tavoitteena ei ole vastustajan tuhoaminen. Voittoisa politiikka koostuu sitä vastoin siitä, että hegemoniaa tavoittelevat kykenevät tuottamaan kullakin alueella tarpeellisen voimatasapainon. Hegemonia on näin johtovaltaa, joka hallitsee tasapainoa kullakin kamppailujen alueella.

Cultural Studies 1983 -teoksen luentojen konkreettiset konjunktuurianalyysin aiheistot liittyvät hänen synnyinmaahansa Jamaikaan. Sen sijaan, että lähtisin avaamaan näitä analyysieja, käyn lyhyesti läpi Hallin thatcherismianalyysieja 1970-luvun lopulta ja 1980-luvulta. Jo ennen Margaret Thatcherin valintaa Ison-Britannian pääministeriksi Hall pyrki ymmärtämään ”autoritaariseksi populismiksi” luonnehtimaansa thatcherismia. (Hall mainitaan usein termin keksijäksi.) Hallin (1979) mukaan hegemonista asemaa tavoitellut liittoutuma pyrki saavuttamaan ihmisten suostumuksen käyttämällä hyväksi näiden tyytymättömyyttä, neutraloimalla tai hajottamalla vastustavat voimat sekä sisällyttämällä osia populaareista katsomuksista osaksi projektiaan. 1970-luvun lopun oikeistokäännettä ei Hallin (1979, 14) mukaan tullut pyrkiä selittämään kapitalistisen taantumien poliittiseksi seuralaiseksi. Tällainen näkemys olisi perustunut oletukselle, jonka mukaan taloudelliset tekijät käännetään välittömästi ja sellaisinaan poliittisille ja ideologisille tasoille. Hallille thatcherismi ei rakentunut vain yhdelle perustalle, vaan oli moninainen ilmiö, jossa taloudelliset, poliittiset ja kulttuuriset ainekset artikuloitiin toisiinsa. Uudet affektiiviset reaktiot, joissa taloudellinen kriisi kohdattiin kitkerien pikkuporvarillisten ideologisten kuvastojen välityksellä, eivät Hallille yksinkertaisesti heijastaneet ”taloudellista” kriisiä. Kyse oli sen sijaan itsenäisistä tekijöistä, jotka vaikuttivat siihen, kuinka kriisi ymmärrettiin ja millaisia ratkaisuja siihen tarjottiin. Hallin

(mt., 17) mukaan thatcherismi kykeni kansakuntaa, perhettä, velvollisuuksia, auktoriteetteja ja itseluottamusta korostamalla tuottamaan populistista tervettä järkeä. Terveen järjen turvin se kasvatti sellaisen taloudellisen ajattelun suosiota, jossa korostettiin valtion menojen leikkaamista. Tässä thatcherismi saattoi nojata myös kansalaisten kokemuksiin valtiosta vahvana byrokraattisena koneistona. Näin thatcherismin ”rikaassa seoksessa” sellaiset perinteiset konservatiiviset teemat kuin kansakunta ja velvollisuudet yhdistyivät itsekkyyteen, yksilöiden keskinäiseen kilpailuun ja valtion vastaisiin tuntemuksiin. Syntyi uusi liittoutuma, joka koostui tietyistä hallitsevien ja hallittujen luokkien osista (Hall 1988, 5).

Hallin näkemysten ajankohtaisuus

Hallin thatcherismianalyyseja ei tietenkään voi siirtää 1970- ja 1980-lukujen brittikontekstista nykyhetkeen. Ne antavat kuitenkin tärkeitä virikkeitä sille, miten nykyhetken ilmiötä voisi lähteä analysoimaan mutkikkaina artikulaatioina, joita ei tule palauttaa vain yhteen perustaan vaan joita on nimenomaan tarkasteltava niiden ristiriitaisen muodostumisen näkökulmasta.⁶ Esimerkiksi ajankohtaisen Trump-ilmiön analysoinnin tulisi Hallin luonnostelemasta näkökulmasta lähteä liikkeelle sen moniaineisuuden kartoittamisesta. Ilmiötä ei siis tulisi pyrkiä selittämään yksin globaalistumisen nettohäviäjien (Yhdysvaltain keskilännen ruostevelyöhykkeen teräs- ja autoteollisuuden työntekijät) näkökulmasta. Tämä jo siksi, että mainittujen ihmisten kokemat eittämättömät ongelmat eivät yksin riitä selittämään sitä, miksi he valitsivat protestikanavakseen juuri Trumpin äänestämisen. Ilmiön selitysperstava tulisi etsiä myös Yhdysvaltain poliittisen järjestelmän kriisistä (”eliitti” vastaan ”kansa”), Trumpin kokemisesta vaihtoehdoksi ”eliitille”, politiikan affektivisoitumisesta (Trumpin äänestäminen yksilöllisen vihan ja turhautumisen ilmauksena), poliittisen osallistumisen muotojen muuttumisesta (apati-an ja aktiivisuuspyrähdyksen vuorottelu) sekä Yhdysvaltain sukupuolijärjestelmän muutoksista (Trumpin vastaehdokas menestyneiden uranaisten edustajana). Konjunktua-analyysissa Trump-ilmiötä pyrittäisiin siis ymmärtämään sen moninaisuudessa. Tavoitteena ei olisi ilmiön palauttaminen sen enempiä taloudellisiin, poliittisiin kuin kulttuurisiin tekijöihin vaan sen tarkastelu, miten ilmiö muodostuu kaikessa moninaisuudessaan ja ristiriitaisuudessaan. Päälle päätteeksi olisi pyrittävä ymmärtämään myös ilmiön psykososiaalisia ulottuvuuksia (”Make America great again!”).

Tätä kautta voisi lopulta päästä esittämään Hallin poliittisesti motivoitun konjunktua-analyysin keskeisimmät kysymykset: Millainen hegemoninen liittoutuma Trump-ilmiön vaiheille muodostuu? Millaisia vastaliittoutumia tuolle voi muodostaa?

Vaikka *Cultural Studies 1983* on teorialistoriallinen dokumentti, se näyttää antavan syykkeitä myös nykyhetkeä koskevien kysymysten esittämiseen. Siksi tätä vasta-hakoista klassikkoa kannattaa yhä lukea.

Kirjallisuus

Connell, Kieran & Hilton, Matthew (toim.) (2016). *Cultural Studies 50 Years On. History, Practice and Politics*. London: Rowman & Littlefield.

Gray, Ann; Campbell, Jan; Erickson, Mark; Hanson, Stuart & Wood, Helen (toim.) (2007). *CCCS Selected Working Papers Volume 1*. London: Routledge.

- Gray, Ann; Campbell, Jan; Erickson, Mark; Hanson, Stuart & Wood, Helen (toim.) (2007). *CCCS Selected Working Papers Volume 2*. London: Routledge.
- Grossberg, Lawrence (2010). *Cultural Studies in the Future Tense*. Durham: Duke University Press.
- Hall, Stuart (1979). The Great Moving Right Show. *Marxism Today*, January, 14–20.
- Hall, Stuart (1988). *A Hard Road to Renewal. Thatcherism and the Crisis of the Left*. London: Verso.
- Hall, Stuart (1992a). Cultural Studies and its Theoretical Legacies. Teoksessa Grossberg, Lawrence; Nelson, Cary & Treichler, Paula (toim.) *Cultural Studies*. New York: Routledge, 277–285.
- Hall, Stuart (1992b). *Kulttuurin ja politiikan murroksia*. Toim. Koivisto, Juha; Lehtonen, Mikko; Uusitupa, Timo & Grossberg, Lawrence. Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart (1997). The Centrality of Culture: Notes on the Cultural Revolutions of Our Time. Teoksessa Thompson, Kenneth (toim.) *Media and Cultural Regulation*. London: Sage, 207–238.
- Hall, Stuart (2003). Marx's notes on method: A 'reading' of the '1857 introduction'. *Cultural Studies* 17: 2, 113–149.
- Hall, Stuart (2016) *Cultural Studies 1983. A Theoretical History*. (toim). Slack, Jennifer Daryl & Grossberg, Lawrence. Durham: Duke University Press.
- Lehtonen, Mikko (2016a). 'What's going on?' in Finland: Employing Stuart Hall for a conjunctural analysis. *International Journal of Cultural Studies* 2016, Vol. 19(1), 71–84.
- Lehtonen, Mikko (2016b). 'To tell a better story': The Curious Incidence of Conjunctural Analysis. Teoksessa Connell, Kieran & Hilton, Matthew (toim.). *Cultural Studies 50 Years On. History, Practice and Politics*. London: Rowman & Littlefield, 209–220.
- Nelson, Cary & Grossberg, Lawrence (toim.) (1988). *Marxism and the Interpretation of Culture*. Basingstoke: Macmillan.
- Williams, Raymond (1981). *Culture*. S.l.: Fontana Paperbacks.

Viitteet

¹ Konferenssin anti on julkaistu samalla otsikolla. Ks. Nelson ja Grossberg (toim.) 1988.

² Tästä minulla on tarjota omakohtainenkin anekdootti. Kun olimme Juha Herkmanin kanssa toimittaneet ja kääntäneet suomeksi valikoiman Hallin tekstejä (*Identiteetti*, Vastapaino 1999), David Morley kiikutti niteen Hallille ja ehdotti, että samanlainen valikoima julkaistaisiin myös englanniksi. Kertoman mukaan Hall vastusteli ja vetosi siihen, että kaikki tekstit olisi kirjoitettava uudelleen, mikäli kirjan julkaisemiseen ryhdyttäisiin.

³ Alasta ensin suomeksi käytetty nimitys 'kulttuuritutkimus' saattaisi tästä näkökulmasta sittenkin olla osuvampi kuin nimeksi sittemmin vakiintunut genetiivimuotoinen 'kulttuurintutkimus'.

⁴ Stuart Hall *Policing the Crisis* -teoksen uudelleenjulkaisemisesta. <http://vimeo.com/56838357>. Haettu 21.11.2016.

⁵ Ks. myös Lehtonen 2016b.

⁶ Hallin antamista virikkeistä nyky-Suomen ja erityisesti suomalaisen populismin analysointiin ks. Lehtonen 2016a.